

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

Culturology

Jurisprudence

Economic sciences

Philological sciences

Pedagogical sciences

Psychological sciences

Physical education and sports

№32(225) 2024

Część 1

colloquium-journal

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Colloquium-journal №32 (225), 2024

Część 1

(Warszawa, Polska)

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak**
Ewa Kowalczyk

Rada naukowa

- **Dorota Dobija** - profesor i rachunkowości i zarządzania na uniwersytecie Koźmińskiego
- **Jemielniak Dariusz** - profesor dyrektor centrum naukowo-badawczego w zakresie organizacji i miejsc pracy, kierownik katedry zarządzania Międzynarodowego w Ku.
- **Mateusz Jabłoński** - politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki.
- **Henryka Danuta Stryczewska** – profesor, dziekan wydziału elektrotechniki i informatyki Politechniki Lubelskiej.
- **Bulakh Iryna Valerievna** - profesor nadzwyczajny w katedrze projektowania środowiska architektonicznego, Kijowski narodowy Uniwersytet budownictwa i architektury.
- **Leontiev Rudolf Georgievich** - doktor nauk ekonomicznych, profesor wyższej komisji atestacyjnej, główny naukowiec federalnego centrum badawczego chabarowska, dalekowschodni oddział rosyjskiej akademii nauk
- **Serebrennikova Anna Valerievna** - doktor prawa, profesor wydziału prawa karnego i kryminologii uniwersytetu Moskiewskiego M.V. Lomonosova, Rosja
- **Skopa Vitaliy Aleksandrovich** - doktor nauk historycznych, kierownik katedry filozofii i kulturoznawstwa
- **Pogrebnaya Yana Vsevolodovna** - doktor filologii, profesor nadzwyczajny, stawropolski państwowy Instytut pedagogiczny
- **Fanil Timeryanowicz Kuzbekov** - kandydat nauk historycznych, doktor nauk filologicznych. profesor, wydział Dziennikarstwa, Bashgosuniversitet
- **Aliyev Zakir Hussein oglu** - doctor of agricultural sciences, associate professor, professor of RAE academician RAPVHN and MAEP
- **Kanivets Alexander Vasilievich** - kandydat nauk technicznych, profesor nadzwyczajny Wydział Agrotechnologii i Transportu Drogowego, Państwowy Uniwersytet Rolniczy w Połtawie
- **Yavorska-Vitkovska Monika** - doktor edukacji, szkoła Kuyavsky-Pomorsk w bidgoszczu, dziekan nauk o filozofii i biologii; doktor edukacji, profesor
- **Chernyak Lev Pavlovich** - doktor nauk technicznych, profesor, katedra technologii chemicznej materiałów kompozytowych narodowy uniwersytet techniczny ukraiны „Politechnika w Kijowie”
- **Vorona-Slivinskaya Lyubov Grigoryevna** - doktor nauk ekonomicznych, profesor, St. Petersburg University of Management Technologia i ekonomia
- **Voskresenskaya Elena Vladimirovna** doktor prawa, kierownik Katedry Prawa Cywilnego i Ochrony Własności Intelektualnej w dziedzinie techniki, Politechnika im. Piotra Wielkiego w Sankt Petersburgu
- **Tengiz Magradze** - doktor filozofii w dziedzinie energetyki i elektrotechniki, Georgian Technical University, Tbilisi, Gruzja
- **Usta-Azizova Dilnoza Ahrarovna** - kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny, Tashkent Pediatric Medical Institute, Uzbekistan
- **Oktay Salamov** - doktor filozofii w dziedzinie fizyki, honorowy doktor-profesor Międzynarodowej Akademii Ekoenergii, docent Wydziału Ekologii Azerbejdżańskiego Uniwersytetu Architektury i Budownictwa
- **Karakulov Fedor Andreevich** – researcher of the Department of Hydraulic Engineering and Hydraulics, federal state budgetary scientific institution "all-Russian research Institute of hydraulic Engineering and Melioration named after A. N. Kostyakov", Russia.
- **Askaryants Wiera Pietrowna** - Adiunkt w Katedrze Farmakologii, Fizjologia. Taszkencki Pediatryczny Instytut Medyczny. miasto Taszkent

    SlideShare

INDEX
INTERNATIONAL

COPERNICUS
INTERNATIONAL

 НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>

CONTENTS

CULTURAL STUDIES

<i>Харрасова Р.Ф., Алиева С.А.</i> КОНТЕНТ-СТРАТЕГИИ СЕМЕЙНОГО ЖУРНАЛА «ДОМАШНИЙ»	4
<i>Kharrasova R.F., Alieva S.A.</i> CONTENT STRATEGIES OF THE FAMILY'S MAGAZINE «DOMASHNIY»	4

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

<i>Лисюк Я.О.</i> <i>Лопасва О.М.</i> ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	8
<i>Lysyuk Ya.O.</i> <i>Lopasva O.N.</i> STUDY OF PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF FIRE TRAINING IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION	8

PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

<i>Аксьонова О.П.</i> СТРАТЕГІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	12
<i>Aksonova O.P.</i> STRATEGIES OF INCLUSIVE PHYSICAL EDUCATION: INTERNATIONAL EXPERIENCE	12

PHILOLOGICAL SCIENCES

<i>Garayeva A.</i> OBSOLETE WORDS IN THE AZERBAIJANI LANGUAGE	17
<i>Гусейнова Т.Э.</i> СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ, УСЛОВНОЕ И ПРЕДПОЛАГАЕМОЕ НАКЛОНЕНИЕ ГЛАГОЛА В АЗЕРБАЙДЖАНСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ КАК СРЕДСТВО ВЫРАЖЕНИЯ МОДАЛЬНОСТИ	21
<i>Huseynova T.E.</i> THE SUBJUNCTIVE, CONDITIONAL AND SUPPOSITIONAL MOOD OF THE VERB IN AZERBAIJANI AND ENGLISH LANGUAGES AS A MEANS OF EXPRESSING MODALITY	21

ECONOMIC SCIENCES

<i>Кульганік О.М.</i> ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	25
<i>Kulhanik O.M.</i> IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE PROGRAM OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES	25
<i>Эсанова Ш.М.</i> КЛАСТЕРЫ КАК ПЕРСПЕКТИВНАЯ ФОРМА УПРАВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫМИ И ШВЕЙНЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ	31
<i>Esanova Sh.M.</i> CLUSTERS AS A PROMISING FORM OF MANAGEMENT OF TEXTILE AND CLOTHING ENTERPRISES	31

ECONOMIC SCIENCES

УДК: 352:331.5

Кульганік О.М.

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14197037>

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОГРАМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Kulhanik O.M.

Vinnytsia Institute of Trade and Economics SUTE

IMPLEMENTATION OF THE CONCEPT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE PROGRAM OF SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF TERRITORIAL COMMUNITIES

Анотація

У статті розглянуто можливості імплементації концепції сталого розвитку в програми соціально-економічного розвитку територіальних громад. Акцентовано увагу на значущості інтеграції економічних, екологічних та соціальних компонентів для досягнення комплексного розвитку. Проаналізовано основні виклики, пов'язані із впровадженням принципів сталого розвитку, та запропоновано ключові інструменти і механізми для їх практичної реалізації. Визначено, що впровадження цих підходів сприяє підвищенню ефективності управління місцевими ресурсами, забезпечуючи стійке зростання громад.

Abstract

The article considers the possibilities of implementing the concept of sustainable development in programs of socio-economic development of territorial communities. The emphasis is on the importance of integrating economic, environmental and social components to achieve comprehensive development. The main challenges associated with the implementation of the principles of sustainable development are analyzed, and key tools and mechanisms for their practical implementation are proposed. It is determined that the implementation of these approaches contributes to increasing the efficiency of local resource management, ensuring sustainable growth of communities.

Ключові слова: сталий розвиток, територіальні громади, соціально-економічний розвиток, інтеграція, ресурси, екологічна стійкість..

Keywords: sustainable development, territorial communities, socio-economic development, integration, resources, environmental sustainability.

У сучасних умовах соціально-економічна стабільність територіальних громад залежить від здатності адаптувати стратегії розвитку до викликів глобалізації, екологічної нестабільності та соціальної нерівності. Концепція сталого розвитку, яка базується на гармонійному поєднанні економічного зростання, соціального добробуту та збереження навколишнього середовища, є однією з ключових моделей, здатних забезпечити довгострокову стійкість громад. Проте на практиці більшість програм соціально-економічного розвитку територіальних громад зосереджені переважно на економічних аспектах, часто ігноруючи екологічний компонент і недостатньо враховуючи соціальну складову. Це призводить до обмеженої ефективності таких програм у досягненні комплексного розвитку, а також до виникнення дисбалансів у використанні ресурсів.

Дослідженням питань концепції сталого розвитку присвятили свої роботи такі вчені, як: Б. Данилишин, С. Дорогунцов, З. Герасимчук, О.Гальцова, В.Захарченко, В.Мищенко, В.Коваль, О.Новоторов, М.Паламарчук, Б.Патон, О.Покатаєва, В.Трофимова, В.Шевчук та багато ін. Ідеї, механізми та інструменти практичного втілення стратегії сталого розвитку з позиції широкого спектру

проблем економічного зростання на державному, регіональному та муніципальному рівнях знайшли своє втілення у наукових працях О.Алімова, В.Беседіна, Р.Брусака, Б.Буркинського, В.Геєця, З.Герасимчука, В.Гриньова, В.Гришка, М.Долішнього, Я.Жаліла, І.Крючкова, В.Ляшенка, А.Мельника, М.Скрипніченко, А.Сухорукова та ін. Метою статті є обґрунтування логістичних рішень в міжнародній діяльності підприємства в умовах нестабільного економічного середовища, впливу військових дій на кон'юнктуру світового ринку.

Метою статті є дослідження можливостей імплементації концепції сталого розвитку в програми соціально-економічного розвитку територіальних громад, визначення ключових інструментів, механізмів та етапів інтеграції принципів сталого розвитку, а також оцінювання їх впливу на підвищення ефективності управління місцевими ресурсами і забезпечення стійкого розвитку громад.

Сьогодні свідчить, що зі зростанням свідомості щодо екологічних, економічних і соціальних проблем, концепція сталого розвитку залишається однією з найважливіших та нагальних для сучасного суспільства. До сьогоднішнього дня в багатьох країнах переважала модель економіки, яка базу-

ється на принципі «take, make, waste». Вона була основою соціально-економічного розвитку з часів промислової революції. Однак наростаючий дефіцит сировинних і енергетичних ресурсів, волатильність цін на товарних ринках, забруднення навколишнього середовища, що посилюється, підштовхнули бізнес, політиків, наукове співтовариство, простих громадян до думки про необхідність пошуку альтернативного способу ведення господарства.

Зусиллями вчених багатьох поколінь у принципі підготовлено й створено концепцію сталого розвитку (sustainable development), що отримала міжнародне визнання й по суті є системою поглядів на рух економічних систем і спільноти як несуперечливу їх взаємодію між собою та з природою. Вона визнається сьогодні найціннішою моделлю майбутнього світової цивілізації, у якій позначено якісно новий стан розвитку суспільства, що визнається постіндустріальним. Поняття сталого розвитку (англійський аналог «sustainable development», що дослівно означає «розвиток що підтримується»), українською мовою перекладають по різному - «стійкий», «постійний», «усталений», «збалансований», «зрівноважений» розвиток, але найчастіше використовують слово «сталий» [1]. Теорія і практика сталого розвитку суспільства як на глобальному, так і на національному, регіональному чи місцевому рівнях є віддзеркаленням об'єктивної потреби переорієнтації економічного, усього суспільного розвитку з урахуванням нагальної вимоги збереження природного та людського потенціалу для нинішнього та прийдешніх поколінь [4].

На думку Л. Г. Мельника, сталий розвиток забезпечується постійним виходом системи із рівноважного стану [5]. Сталий розвиток трактується, як загальна концепція щодо необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі [10]. За визначенням Всесвітнього комітету з питань довкілля і розвитку при ООН «сталий розвиток» можна розглядати як зобов'язання суспільства діяти у спосіб, що підтримуватиме життя, і

дозволить нашим нащадкам жити комфортно у дружньому, чистому і здоровому світі. Іншими словами сталий розвиток – це розвиток суспільства без зростання, яке призводить до виходу за межі господарської ємності біосфери [1]. Тут під розвитком мається на увазі якісне поліпшення, а під зростанням – кількісне збільшення. Також, сталий розвиток – це спосіб управління нашою планетою таким чином, щоб добробут сучасних людей не означав обмеження ступеня задоволення потреб майбутніх поколінь [11]. Як зазначає в роботі [2] В. М. Боголюбов, сталий розвиток – це керований процес, основою керованості є системний підхід, який дає змогу моделювати сценарії розвитку з урахуванням стратегічної мети. Сталий розвиток виконує важливі загальносистемні цілі: задоволення потреб людини; прогресивне нарощування ресурсів (економічних, соціальних, природних); довгострокове забезпечення умов існування біосфери. Відтак, сталий розвиток - це систематично керований розвиток. Основою його керованості є системний підхід та сучасні інформаційні технології, які дозволяють дуже швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибрати найбільш оптимальний [10]. В законі України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» зазначено, що сталий розвиток орієнтований насамперед на людину та поліпшення якості її життя у сприятливому соціально-економічному середовищі та екологічно чистому, здоровому, різноманітному природному довкіллі. Високий інтелектуальний рівень людського потенціалу має забезпечити конкурентоспроможність країни у майбутньому [8].

Концепція сталого розвитку передбачає виділення трьох підходів: економічного, соціального та екологічного, що відображають їх особливу значимість, наявність між ними взаємозв'язку і взаємозалежності, при цьому ігнорування хоча б однієї з них може підірвати загальну стійкість системи [3]. Розглянемо складові концепції сталого розвитку (рис. 1).

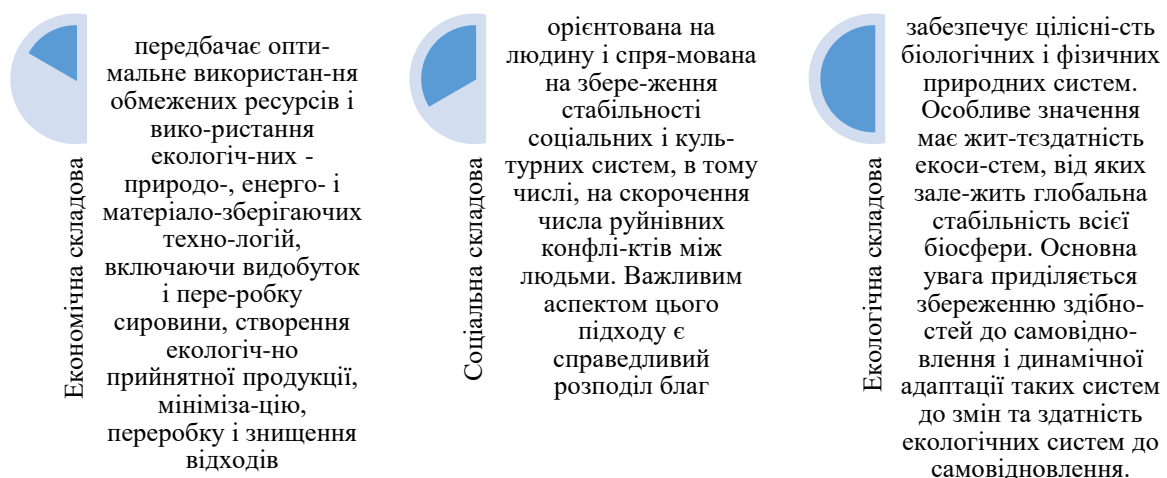

Рисунок 1. Характеристика складових концепції сталого розвитку

Економічний і соціальний елементи, взаємодіючи один з одним, породжують такі нові завдання, як досягнення справедливості всередині одного покоління (наприклад, щодо розподілу доходів) та надання цілеспрямованої допомоги бідним верствам населення. Механізм взаємодії економічного та екологічного елементів породив нові ідеї щодо вартісної оцінки та зовнішніх впливів на довкілля. Нарешті, зв'язок соціального та екологічного елементів викликала інтерес до таких питань як внутрішньопоколінна і міжпоколінна рівність, включаючи дотримання прав майбутніх поколінь, та участі населення в процесі прийняття рішень. Економіка

сталого розвитку - це економіка, яка має відносно стабільні головні показники, такі як чисельність населення і рівень споживання, розмір яких не перевищує здатність екосистеми. Основна мета полягає в тому, щоб досягти стійкого масштабу, який не перевищує екологічних обмежень. Економічний ефект включає в себе наступні фактори, які зображені на рис. 2. Стійкий стан економіки визначається фізичними обмеженнями, такими як запаси природних ресурсів, людська популяція та розмір капіталу. Реальний ВВП залишається стабільним в економіці стійкого стану.

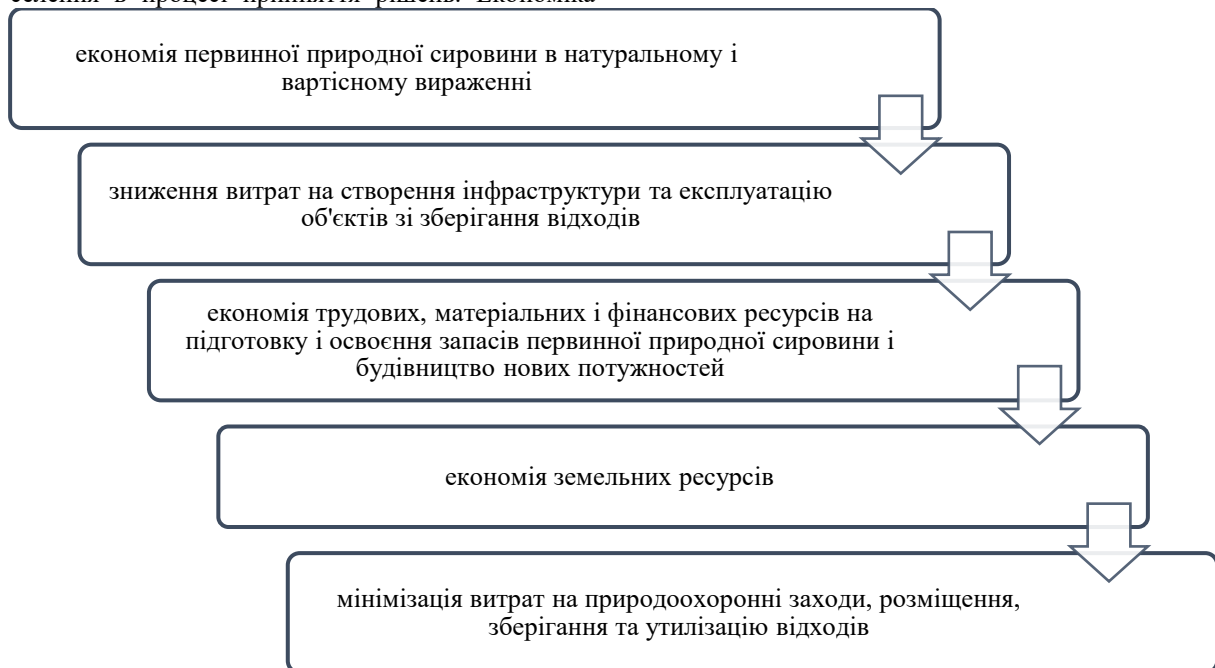

Рисунок 2 Фактори економічного ефекту реалізації концепції сталого розвитку

Концепція економіки сталого розвитку виникає з переконання, що економічне зростання має свої межі [6]. Важливо зберігати біофізичні межі зростання та уникати безперервного зростання.

Соціальний ефект від сталого розвитку включає в себе ряд позитивних змін у суспільстві, які ви-

никають внаслідок впровадження соціально-економічних практик та політик (рис. 3). Стале економічне зростання сприяє збільшенню доходів населення та зниженню рівня бідності. Соціальні програми, які спрямовані на підтримку найбільш уразливих верств населення, також сприяють зменшенню нерівності.

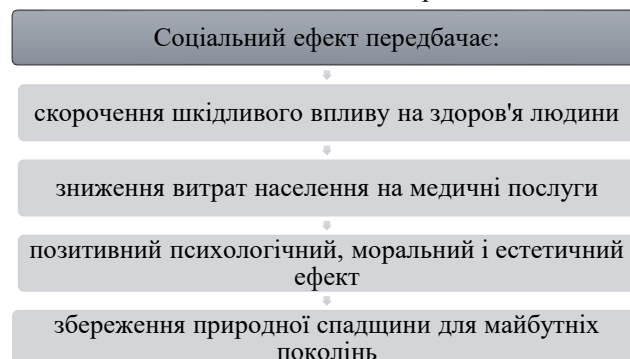

Рисунок 3. Фактори соціального ефекту реалізації концепції сталого розвитку

Екологічний ефект від сталого розвитку включає в себе ряд позитивних змін у суспільстві, які виникають внаслідок впровадження соціально-економічних програм (рис. 4).

Рисунок 4. Фактори соціального ефекту реалізації концепції сталого розвитку

Крім того, екологічні підходи сприяють оптимальному використанню обмежених ресурсів, таких як вода, ліси, ґрунти та мінерали. Зменшення викидів та збереження біорізноманіття є важливими аспектами екологічного ефекту.

Головне завдання сталого розвитку полягає у забезпеченні умов збалансованого функціонування соціальної, економічної та екологічної складових системи «Суспільство-Природа». До завдань формування концепції сталого розвитку можна віднести основні складові, які зображені на рис. 5.

Рисунок 5. Завдання збалансованого функціонування соціальної, економічної та екологічної складових системи сталого розвитку

Загалом, концепція сталого розвитку є однією з найважливіших та нагальних для сучасного суспільства. Вона визнається як модель майбутнього світової цивілізації, що враховує якісно новий стан розвитку суспільства. Стале економічне зростання, соціальний ефект та екологічний ефект взаємодіють і сприяють збалансованому функціонуванню системи сталого розвитку. Концепція сталого розвитку передбачає оптимальне використання ресурсів, збереження природного та людського потенціалу для майбутніх поколінь.

Сучасний світ стикається з викликами, пов'язаними зі збереженням природних ресурсів, забезпеченням соціальної справедливості та збалансованим економічним розвитком. В цьому контексті концепція сталого розвитку набуває особливого значення.

Впровадження принципів сталого розвитку потребує формування стратегічного бачення напрямів розвитку, що ґрунтуються на новій філософії мислення та нових аспектах політичної діяльності. Перехід на засади сталого розвитку потребує глибоких структурних змін в управлінні та нових методів роботи в різних галузях економічного, соціального

та політичного життя. З управлінського погляду соціальна та демократична держава, зокрема територіальні громади мають бути також і природозберігаючими.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проєктів прогностичних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку територіальних громад [9]. Відповідно до Указу Президента від 30 вересня 2019 року № 722/2019, в країні мають бути реалізовані наступні цілі сталого розвитку на період до 2030 року (табл. 1). Розробка та реалізація програм соціально-економічного розвитку територіальної громади має базуватись на цілях сталого розвитку, що сприятиме підвищенню економічної продуктивності та конкурентоспроможності громади. Це може включати підтримку місцевого бізнесу, створення нових робочих місць та залучення інвестицій. Забезпечення рівних можливостей для всіх членів громади, незалежно від їхнього соціального статусу, віку, статі або етнічної приналежності.

Таблиця 1

Цілі сталого розвитку на період до 2030 року в контексті розробки програм соціально-економічного розвитку територіальної громади

№ за порядком	Характеристика цілей сталого розвитку
Ціль 1	Подолання бідності.
Ціль 2	Подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства.
Ціль 3	Забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці.
Ціль 4	Забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх.
Ціль 5	Забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат.
Ціль 6	Забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією.
Ціль 7	Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх.
Ціль 8	Сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх.
Ціль 9	Створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям.
Ціль 10	Скорочення нерівності.
Ціль 11	Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів.
Ціль 12	Забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва.
Ціль 13	Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками.
Ціль 14	Збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.
Ціль 15	Захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.
Ціль 16	Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях.
Ціль 17	Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

Збереження природних ресурсів та біорізноманіття, зменшення забруднення та адаптація до зміни клімату. Збереження та розвиток місцевої культури, традицій та історичної спадщини. Підвищення рівня освіти та професійних навичок населення, забезпечення доступу до якісної освіти для всіх членів громади. Покращення здоров'я населення через забезпечення доступу до якісних медичних послуг, здорового харчування та активного способу життя. Залучення громадян до управління громадою, підвищення їхньої активності та відповідальності за майбутнє своєї громади.

Програма соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади – є документом, що визначає стратегічні цілі та пріоритети розвитку об'єднаної територіальної громади на коротко- та середньостроковий період (3 - 5 років), конкретизує завдання та заходи у рамках таких цілей та пріоритетів, відповідальних виконавців та строки виконання заходів, обсяги фінансування, джерела фінансування та індикатори (показники) оцінки результативності виконання заходів Плану.

Стратегія розвитку об'єднаної територіальної громади – є документом, що визначає на довгостроковий період (7 років) стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, пріоритети та завдання для сталого економічного і соціального розвитку об'єднаної територіальної громади та який розробляється з урахуванням положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» і постанови Кабінету Міністрів України від 11 листопада 2015 року № 932 «Про затвердження Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів».

В ході розробки програми економічного і соціального розвитку територіальної громади повинні бути відображені [7]:

- аналіз соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці за попередній і поточний роки та характеристика головних проблем розвитку її економіки та соціальної сфери;

- стан використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, екологічна ситуація у відповідній адміністративно-територіальній одиниці;

- можливі шляхи розв'язання головних проблем розвитку економіки і соціальної сфери відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці в наступному році;

- система заходів місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації соціально-економічної політики з визначенням термінів виконання та виконавців;

- основні показники соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- дані про отримання та використання доходів від розпорядження об'єктами права комунальної власності, ефективності використання об'єктів права комунальної власності, показники розвитку підприємств та організацій, що є об'єктами права комунальної власності [7].

Таким чином, імплементація концепції сталого розвитку в програми соціально-економічного розвитку територіальних громад є необхідною умовою забезпечення їх довгострокової стабільності та ефективності. Найбільші виклики пов'язані з недостатнім урахуванням екологічної складової та соціального балансу в існуючих програмах розвитку. Ефективне використання ресурсів, гармонізація економічного зростання із захистом навколишнього середовища та соціальною справедливістю є ключовими елементами сталого розвитку громад.

Список літератури

1. Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с.

2. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегічні цілі сталого розвитку. Херсон: Олді-плюс. 2009. 321 с.

3. Зайцева Л. О. Складові концепції сталого розвитку. Ефективна економіка. 2019. № 11. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7401>. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.11.55

4. Котов І. В. Теоретичні основи управління сталим розвитком територіальних громад. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/3_2023/12.pdf

5. Мельник Л.Г. Поняття про сталий розвиток. Суми : Університетська книга, 2007. 442 с.

6. Олександр Жмай. Реалізація концепції сталого розвитку в Україні: екологічний, економічний і соціальний аспекти (на прикладі проекту Econote). Філософія та гуманізм. 2019. Вип.2(10). С. 34-43. URL: <file:///C:/Users/Oksana/Downloads/68838250.pdf>

7. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України. Редакція від 02.12.2012, підстава - 5463-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>

8. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015 (Одержаний ВР України). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A?an=332>

9. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

10. Сталий розвиток. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA

11. Сталий розвиток – чому це так важливо? URL: <bit.ly/49hBTUk>